

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi, AMK

Lanupe

2013

Johanna Järvinen

**KOIRA-AVUSTEINEN TOIMINTA
VARHAISKASVATUSIKÄISEN LAPSEN
HYVINVOINTIA TUKEMASSA**

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

Turun ammattikorkeakoulu

Sosionomi | Lanupe

10.11.2013 | 44s.

Ohjaaja Heli Virjonen

Johanna Järvinen

Koira-avusteinen toiminta varhaiskasvatusikäisen lapsen hyvinvointia tukemassa

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen tutkimus. Tutkimus on tehty yhteistyössä Suomen Karva-Kaverien kanssa. Tutkimukseni tutkii pystytäänkö koira-avusteisella toiminnalla tukemaan varhaiskasvatusikäisen lapsen hyvinvointia. Tutkimukseni tavoitteena oli myös selvittää mihin varhaiskasvatusikäisen lapsen tarpeisiin koira-avusteinen toiminta pystyy vastaamaan. Eläinavusteiset menetelmät ovat yleistymässä ja nousseet myös julkisuuteen herättäen erilaisia mielipiteitä. Omana kiinnostuksen kohteenani on ollut jo pitkään koira-avusteinen toiminta ja halusinkin tarjota tutkimustuloksia siitä mitä koira-avusteinen toiminta voi antaa varhaiskasvatusikäisen lapsen hyvinvoinnille.

Teoriaosaan on koottu tärkeimmät aiheeseen liittyvät käsitteet. Teoriaosa sisältää teoreettisen viitekehyksen hyvinvoinnista sekä esittelee lapsen hyvinvoinnin kannalta oleelliset tarpeet. Näiden tarpeiden pohjalta on lähdetty tutkimaan koira-avusteisen toiminnan antia varhaiskasvatusikäisen lapsen hyvinvointiin. Myös koira-avusteinen toiminta toimijoinen on esitelty teoriaosassa.

Tutkimuksen aineisto koottiin seitsemällä teemahaastatteluilla. Haastateltavat ihmiset valittiin harkinnanvaraisella otannalla, ja heistä jokaisella oli pitkä kokemus koira-avusteisen toiminnan toteuttamisesta. Saatu aineisto litteroitiin ja teemoitettiin varhaiskasvatusikäisen lapsen tarpeiden mukaan. Aineistosta etsittiin yhdenmukaisuuksia ja tutkimuksen aiheen kannalta tärkeitä ja olennaisia asioita.

Tutkimukseni tulosten mukaan koira-avusteinen toiminta vastaa etenkin varhaiskasvatusikäisen lapsen tunne-elämän tarpeisiin. Koira-avusteisella toiminnalla voidaan tukea lapsen tunne-elämän taitoja sekä antaa lapselle erilaisia tunnekokemuksia toiminnan aikana. Koira-avusteisella toiminnalla pystytään myös mahdollistamaan sosiaalisten taitojen opettelu. Yhdistämällä leikki koira-avusteiseen toimintaan voidaan tarjota varhaiskasvatusikäiselle lapselle mahdollisuus itsensä toteuttamiseen, aktiivisuuteen ja uuden oppimiseen. Koira-avusteisella toiminnalla pystytään myös tukemaan varhaiskasvatusikäisen lapsen suotuisaa itsetunnon kehitystä. Tutkimukseni yhteenvedona voidaan todeta, että koira-avusteinen toiminta vastaa varhaiskasvatusikäisen lapsen hyvinvointiin liittyviin tarpeisiin ja koira-avusteisella toiminnalla pystytäänkin tukemaan varhaiskasvatusikäisen lapsen hyvinvointia.

ASIASANAT:

Lapset. Hyvinvointi. Koira-avusteinen toiminta. Eläinavusteinen toiminta.

Johanna Järvinen

Dog-assisted action in supporting welfare of early childhood aged children

My thesis is a qualitative study. The study was conducted in co-operation with the Suomen Karva-Kaverit. This thesis examines the capability of the dog -assisted activities to support early childhood aged children's well-being. I also tried to find out what child's needs dog -assisted activities is able to respond. Animal-assisted methods are becoming more popular and increased the public domain evoking a variety of opinions. My own interest has long been dog -assisted activities and I wanted to provide research on what the dog -assisted activities can provide to early age children's well-being.

Theory summarizes the main concepts of the topic . The theoretical part includes the theoretical framework for the welfare and also of a child's well-being, as well as presenting child's needs. From based on these needs I started to investigate dog -assisted activities in supporting early childhood age children's well-being. Also dog -assisted operators are presented in the theoretical part.

The research data were collected by interviewing seven people. Interviews were themeinterviews. The interviewees were selected discretionary sampling of people, and each of them had a long experience of dog -assisted activities. The material was transcribed and marked themes by child's needs in early childhood . From data I was looking for symmetries between the interviews and important things for this research.

The results indicate that the dog -assisted activities support especially early age child's emotional needs. Dog -assisted activities provide support to the child's emotional skills as well as give your child a variety of emotional experiences during the action. Dog -assisted activity can also enable the learning of social skills. Combining playing to dog -assisted activities, you can provide the opportunity to fulfill their potential, activity and learning. Dog -assisted activity can also support development of good self-esteem. The summary of my research, it can be said that the dog -assisted activities respond to early -age child's needs regarding to welfare. With dog -assisted activity we can support early childhood aged child's well-being.

KEYWORDS:

Children. Well-being. Welfare. Dog-assisted activities. Animal-assisted action.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	1
2 HYVINVOINTI KÄSITTEENÄ	2
2.1 Hyvinvoinnin määritelmä	2
2.2 Hyvinvointiteoria	3
3 LAPSEN HYVINVOINTI	5
3.1 Leikki	5
3.2 Tunne-elämä ja turvallisuus	6
3.3 Sosiaaliset suhteet ja osallisuus	8
3.4 Itsetunto	
3.5 Itsensä toteuttaminen	
4 KOIRA-AVUSTEINEN TOIMINTA	12
4.1 Koira-avusteisen toiminnan määritelmä	12
4.2 Koira eläinavusteisessa toiminnassa – koiran ja ihmisen suhde	13
4.3 Koira-avusteinen toiminta sosionomin työssä	15
4.4 Koira-avusteisen toimijat Suomessa	17
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	19
5.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelmat	19
5.2 Tutkimusmenetelmän valinta	19
5.3 Aineiston hankinta ja analyysi	21
6 TULOKSET	23
6.1 Tunne-elämä ja turvallisuus	23
6.2 Sosiaaliset suhteet	26
6.3 Leikki	28
6.4 Itsetunto	30
6.5 Itsensä toteuttaminen ja osallisuus	31
7 YHTEENVETO	33
8 POHDINTOJA	36
8.1 Tutkimuksen luotettavuus	36
8.2 Tutkimuksen eettisyys	37
8.3 Jatkotutkimusideat	38
LÄHTEET	39
LIITTEET	
Liite 1. Haastattelun teemarunko apukysymyksineen	
Liite 2. Sähköposti ennen haastattelua	

1 JOHDANTO

Eläinavusteiset menetelmät ovat nyt Suomessakin nousseet julkisuuteen herättäen ihmisissä erilaisia ajatuksia. Vanhuspuolella toimii jo useita koirakkoja, mutta päiväkotimaailmassa koirat ovat harvinaisuus. Törmäsinkin epäluuloon ja vastustukseenkin esitellessäni toiveita tuoda koiria varhaiskasvatukseen pariin. Etsiessäni tutkimustietoa pienten lasten kanssa tehtävästä koira-avusteisesta toiminnasta löytyi tietoa erittäin vähän. Tästä syystä koin tärkeäksi tehdä opinnäytetyöni tutkimuksena varhaiskasvatusikäisten lasten ja koirien yhteistoiminnasta. Koska lasten ja nuorten hyvinvointi on myös ollut esillä heillä lisääntyneiden ongelmien takia, on opinnäytetyöni aihe kaikin tavoin ajankohtainen.

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus, jonka tavoitteena oli selvittää voiko koira-avusteisella toiminnalla tukea varhaiskasvatusikäisen lapsen hyvinvointia. Toisena tutkimuskysymyksenä raportoin mihin varhaiskasvatusikäisten lasten tarpeisiin koira-avusteisella toiminnalla pystytään vaikuttamaan suotuisasti. Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastatteluin. Teoriaosa sisältää hyvinvoinnin määritelmän sekä kuvauksen varhaiskasvatusikäisen lapsen tärkeimmistä tarpeista. Koska ikäjakauma varhaiskasvatuksen parissa on laaja, on myös tarpeet kuvattu melko yleisellä tasolla. Lisäksi teoriaosassa on esitelty koira-avusteista toimintaa. Olen myös pohtinut koiran ja ihmisen suhdetta sekä syitä miksi koira on ihmiselle niin merkityksellinen. Kappaleessa kerrotaan myös aiemmin tehdyistä tutkimuksista liittyen aiheeseen.

Yhteistyössä kanssani toimi Suomen Karva-Kaverit. Haastattelin seitsemää kokenutta eri yhdistysten ja järjestöjen nimissä koira-avusteista toimintaa toteuttavaa henkilöä. Aineisto teemoitettiin varhaiskasvatusikäisen lapsen tarpeiden mukaan. Aineistosta hain yleistyksiä ja aiheen kannalta olennaisia asioita. Tulososiossa pyrin kertomaan mahdollisimman tarkasti haastatteluissa esiin tulleista vaikutuksista. Uskon, että tutkimuksestani on paljon hyötyä koira-avusteista toimintaa ja koira-avusteista terapiaa toteuttaville ihmisille sekä muille tiedonhaluisille.

2 HYVINVOINTI KÄSITTEENÄ

2.1 Hyvinvoinnin määritelmä

Hyvinvointi on käsitteenä vaikea ja sitä on haastavaa määritellä. Tarkkaa hyvinvoinnin kuvausta onkin erittäin vaikea antaa. Hyvinvointikäsitteen tutkimiseen liitetään objektiivisen hyvinvoinnin lisäksi myös subjektiivinen kokemus hyvinvoinnista. (Allardt 1980, 9-11.) Hyvinvointiin liitetään nykyisin myös wellness-käsite. Sen mukaan jokaisen ihmisen hyvinvoinnin voi määrittää vain ihminen itse. Jokainen tarvitsee erilaisia asioita ja arvostaa erilaisia kokemuksia, joista rakentaa omaa hyvinvoinnin tunnettaan. (Grace 2010,11.)

Airaksinen (2006, 18-23) liittää hyvinvointiin onnellisuuden käsitteen ja siihen useita vaikuttajia. Ihmisen kehittyminen ja uuden oppiminen lisäävät subjektiivista hyvinvointia. Myös sosiaalisuus ja yksilöllisyys luovat onnellisuutta, ja sitä kautta kasvattavat hyvinvointia. Hoivaa ja rakkautta saava ihminen kokee turvaa ja onnellisuutta. Onnellisuus edellyttää usein myös terveyttä. Menestyminen on myös onnen lähde ja menestyessään ihmisen hyvinvointi kasvaa. Myös erilaiset viihteet aiheuttavat viihtyvyyttä ja puolestaan lisäävät onnellisuutta.

Hyvinvoinnin voidaan nähdä koostuvan muun muassa tarpeiden tyydyttämisestä, riittävästä voimavaroista sekä hyvästä ja tyydyttävästä elämästä eri elämän alueilla. Perustarpeet muodostavat hyvinvoinnille myös yhteisen pohjansa. Perustarpeiden tyydyttämisen jälkeen hyvinvoinnin lähteet ja tavat ovat yksilöllisiä Hyvinvointi tarkoittaa sitä, että tarpeet ja voimavarat kohtaavat ja ovat sopusoinnussa keskenään. Hyvinvointia voi tarkastella niin ulkoisten tekijöiden kuin yksilön kokemuksen valossa. Koettuun hyvinvointiin kuuluvat muun muassa itsensä toteuttaminen, onnellisuus, tyytyväisyys, elämänilo sekä koettu terveys. (Tuomaala 2013.)

2.2 Hyvinvointiteoria

Teoreettisena viitekehyksenä on Erik Allardtin (1980, 38-47) hyvinvoinnin teoria, joka jakaantuu elintason, yhteisyyssuhteisiin ja itsensä toteuttamiseen. Hyvinvointi voidaan ymmärtää siis elintason ja elämänlaadun käsitteenä. Hyvinvointiin ja elämänlaatuun liittyy olennaisesti myös subjektiivinen näkemys eli onnellisuuden tunne.

Hyvinvointia voidaan myös lähestyä tarpeiden tyydytyksen kautta. Hyvinvointi on siis tila, jossa ihminen saa tarpeensa tyydytetyksi. (Allardt 1980, 9-13, 21.) Ihmisen perustarpeita ovat Etzionin (1986) mukaan hellyyden tarve, tarve tulla hyväksytyksi, tarve hahmottaa kokonaisuuksia, tarve saada toistuvia palkintoja, jatkuvuuden tarve ja vaihtelun tarve. (Allardt 1980, 27.)

Hyvinvointiin liitettävä käsite onnellisuus liittyy ihmisen subjektiivisiin kokemuksiin ja elämyksiin. Elämänlaatuun liitetään ihmisen sosiaaliset tarpeet sekä itsensä toteuttamisen tarpeet, joita voidaan tyydyttää inhimillisten suhteiden laadun kautta. Elintaso taas koostuu aineellisista ja persoonattomista resursseista, joilla ihminen saa tyydytettyä tarpeitaan. (Allardt 1980, 32-33.) Elintason emme tässä tutkimuksessa keskity, koska se ei liity tutkimusaiheeseen. Sen sijaan yhteisyyssuhteet ja itsensä toteuttaminen vaatii käsitteiden tarkempaa avaamista.

Yhteisyyssuhteet on tärkeä resurssi, jonka avulla yksilö pystyy toteuttamaan muita arvoja. Ihmisellä on tarve sosiaaliselle kanssakäymiselle ja toveruudelle, jolloin voi kokea kuuluvansa ryhmään tai verkostoon, jossa toinen toisistaan pidetään huolta ja välitetään toisistaan. Ihmisellä on tarve olla huolenpidon kohteena ja myös itse saada osoittaa välittämistä ja huolenpitoa toista kohtaan. Yhteisyyden puutteesta on todettu aiheutuvan negatiivisia seuraamuksia ihmiselle. Yhteisyyssuhteet myös edellyttävät toisen ymmärtämistä ja kykyä ottaa toisen tunteet huomioon. (Allardt 1980, 43-45.)

Itsensä toteuttaminen on samalla oman persoonallisuutensa kehittämistä. Itsensä toteuttaminen onkin yksi erittäin tärkeä osa ihmisen hyvinvointia. Itsensä toteuttaminen pitää sisällään yksilön korvaamattomuuden persoonana,

yksilön arvon eli statuksen, poliittiset resurssit sekä mahdollisuuden mielekkääseen tekemiseen. Kukaan yksilö ei halua olla helposti korvattavissa. Kaikki ihmiset myös haluavat kunnioitusta osakseen. (Allardt 1980, 45-48.)

Poliittisilla resursseilla taas tarkoitetaan ihmisen omia mahdollisuuksia vaikuttaa elämäänsä. Ihminen tarvitsee myös mielekästä tekemistä ja vapaa-ajan toimintaa välttääkseen eristäytymisen. Tekeminen on itsensä toteuttamisen edellytys. (Allardt 1980, 45-48.) Myös Airaksinen (2006, 63-65) toteaa, että itsensä toteuttaminen, mahdollisuus ilmaista itseään ja muokata omaa minäänsä, liittyvät vahvasti hyvinvointiin. Elämään halutaan saada laatua, jottei olla tyytymättömiä omaan elämäänsä ja hyvinvointiinsa.

Ihmiselle on tärkeää saada itse olla päättämässä asioistaan ja määrätä itse omasta elämästään ja toiminnastaan. Hyvinvointia uhkaavia tekijöitä on etenkin epävarmuuden tunne elämänhallinnassa. Elämänhallintaan ongelmia voi aiheuttaa terveydellinen hyvinvointi, taloudellinen hyvinvointi, työttömyys, päihteiden käyttö tai syrjäytyminen sosiaalisista verkostoista. Etenkin lasten hyvinvointi näyttää heikentyneen. Avain hyvään elämään ja tulevaisuuteen hyvinvoivana aikuisena piileekin jo lapsuudessa. (Arajärvi 2003, 19, 39-41.)

3 LAPSEN HYVINVOINTI

3.1 Leikki

Allardt (1980) viittaa teoksessaan useasti hyvinvoinnin liittyvän yksilön tarpeisiin ja niiden tyydyttämiseen. Siksi olenkin lähtenyt määrittelemään ja käsittelemään lapsen hyvinvointia lapsen tärkeimpien tarpeiden kautta. Lapsi tarvitsee myös leikkiä, koska sen kautta lapsi voi saada täyttymystä tarpeilleen. Leikki tukee lapsen osallisuutta ja vapautta toteuttaa itseään ja luovuuttaan. Leikki myös mahdollistaa vuorovaikutuksen ja sosiaalisten taitojen opettelun sekä minäkuvan muokkaamisen. Leikin avulla lapsi oppii säätelemään tunte-elämäänsä. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 79-83.)

Lasten leikki on erilaista eri ikävuosina ja leikkitaidot kehittyvät jatkuvasti. Lapset leikkivät myös erilaisia leikkejä eri ympäristöissä ja eri kokoonpanoissa. Pieni lapsi aloittaa harjoitusleikeistä, tutkimisleikeistä ja liikkumisleikeistä. Silloin aikuisen rooli leikin tukijana ja opettajana on tärkeä. Leikin kehittyessä lapsi pystyy ottamaan muita lapsia, eri rooleja ja esineitä monipuolisemmin mukaan leikkiin. Leikkitaitojen karttuessa pystyy lapsi myös yhdistelemään ja näyttämään tunteita leikeissä. Myös sääntöleikit tulevat mukaan leikkeihin. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 81-84.)

Onkin tärkeää kannustaa lasta leikkimään, jotta taidot kehittyvät ja lapsi pystyy ilmaisemaan itseään paremmin leikkien kautta. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 81-84.) Jaraston ja Sinervon (199, 206-209) mukaan leikkiminen tyydyttää lapsen fyysisiä ja psyykkisiä tarpeita. Lapsi pystyy leikissä toteuttamaan kaikkia omia perustarpeitaan. Hän oppii, toteuttaa itseään, on yhteydessä muihin, tuntee mielihyvää ja kokee olevansa hyväksytty. Mielikuvitusleikkejä harrastavat lapset ovat yleensä tasapainoisia ja hyvinvoivia.

Ruoppilan (2000, 36) teoksessa painotetaan myös miten leikeissä lapsi pystyy turvallisesti kokeilemaan erilaisia toimintamalleja ja ratkaisuvaihtoehtoja sekä voi asettua eri rooleihin. Muiden kanssa yhdessä leikkiessä myös lapsen kommunikaatiokyvyt kasvavat. Myös Munter (2000, 83-85) tuo esiin lasten

keskinäisen leikin merkittävyyden minäkokemusten muokkaamisen kannalta. Yhdessä leikkiminen vaatii myös konfliktien ratkaisukykyä, omien toiveiden esilletuontia ja kommunikointia. Leikeissä voidaan myös turvallisesti haastaa muita tai itseään. Leikkiä lapsi saa itse rakentaa haluamallaan tavalla.

Heleniuksen ja Korhosen (2011, 69) mukaan lapsi saa leikissä toteuttaa omia ajatuksiaan ja toiveitaan. Lapsi pystyy näin myös opettelemaan tavoitteiden asettelua. Leikki on lapsille tärkeää ja varhaisvuosina leikin merkitys on suuri. Leikkiessään lapsi saa toteuttaa luovuuttaan kokeilla omia ideoitaan ja näin toteuttaa itseään. Leikin kautta lapsi myös pääsee ilmaisemaan tunteitaan ja luomaan sosiaalisia suhteita. Leikin kautta lapsi voi myös asettua toisen asemaan ja oppii näin myös moraalista käsitystä. (Kalliala 2012, 205-211.)

3.2 Tunne-elämä ja turvallisuus

Lapsen hyvinvointi on sidoksissa hyviin tunne-elämän kokemuksiin ja hyviin ihmissuhteisiin (Tamminen 2001, 14.) Lapsen perustarpeista tärkeimpiä on turvallisuuden tunne. Lapsen on erittäin tärkeää tuntea olonsa turvallisiksi. Myös tunne olevansa rakastettu, ja luottamus siihen, että hänestä huolehditaan, ovat lapsen kehityksen edellytyksiä. (Kanninen & Sigfrids 2012, 21.)

Järventie (2001, 38) kuvaakin lasten saaman perushoivan tärkeäksi syrjäytymisen ehkäisijäksi. Hänen mukaansa perushoivalla tarkoitetaan ravinnon ja puhtauden lisäksi myös turvallisuuden tunnetta. Kyrönlampi-Kylmäsen (2010, 15) mukaan lapsen hyvinvoinnin peruslähtökohtana on, että hän kokee olevansa rakastettu ja hyväksytty. Lapsen tulee siis saada hellyyttä, huolenpitoa ja lohdutusta.

Lapselle on myös tärkeää oppia tutkimalla ympäristöään. Ilman turvallisuuden tunnetta, jonka muodostamisessa lapsi tarvitsee muiden apua, ei lapsella ole uskallusta lähteä tutkimaan ja toimimaan. (Sinkkonen 2001, 33.) Arjessa tärkeä turvallisuuden tuottaja on arjen rutiinit. Epäsäännöllinen arjen rytmi voi aiheuttaa lapselle stressiä. Aikuisen kiire ja väsymys välittyy lapselle ja näin hän saattaa kokea samoja negatiivisia tuntemuksia kuin vanhempansa. Hyvässä suhteessa

aikuinen on läsnä lapselle ja lukee lapsen tarpeita ja tunnetiloja, näin hän tukee myös lapsen tunnekehitystä (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 20-21.)

Kanninen ja Sigfrids (2012, 75-79) tuovat teoksessaan esiin tunnetaitojen tärkeyden. Tunnetaitojen opettelu kuuluu lasten kehitystä ja hyvinvointia edistäviin tekijöihin. Lapset, joilla on hyvät tunnetaidot, jopa sairastavat vähemmän. Tunteet tuovat elämään elämyksellisyyden tunnetta ja merkityksellisyyttä. Pienillä lapsilla ei ole tunnesanastoa ja aikuisen tehtävä onkin auttaa heitä nimeämään ja ymmärtämään tunteita sekä niiden aiheuttajia.

Lapsi muokkaa leikkiessään myös tunne-elämäänsä. Lapsi voi turvallisesti roolissa ottaa sekä kohteen roolin että aggressiivisemmän roolin. Näin lapsi oppii empatiaa ja tunteidensa hallintaa ja ymmärtämistä. (Jarasto & Sinervo 1997, 209.) Empatian kyky kehittyy lapsella vähitellen ja sitä opitaan vuorovaikutustilanteissa. Kun lapsi kokee itse tullessa kuulluksi ja ymmärretyksi, hän osaa siirtää samoja tuntemuksia myös toisia ihmisiä kohtaan. Voidaan keskustella toisen tunteista ja niiden aiheuttajista. Empatiaa oppiakseen lapsen tarvitsee myös saada sitä itse osakseen. (Vilen ym. 2006, 157.)

3.3 Itsensä toteuttaminen

Lapsi on pohjimmiltaan tutkija. Tutkimalla lapsi oppii ja kehittää itseään. Lapsella on tarve päästä tutkimaan ympäristöään ja ymmärtää sitä. Siksi hän yrittää aktiivisesti kokeilla toteuttaa itseään. (Jarasto & Sinervo 1997, 22.) Arajärvinen (1999, 41) painottaa lapsen tiedonhalun ja –tarpeen olevan suunnatonta ja lapsi on kiinnostunut kokeilemaan kaikkea ympärillään. Kokeilemalla hän saa samalla kokemuksen omista taidoistaan.

Turjan (2011, 43-44) mukaan lapsia tulee pitää aktiivisina ja tukea heidän toimijuuttaan ja näin antaa heille tilaisuus toteuttaa itseään ja rakentaa omaa ymmärrystään ympäristönsä avulla. Itseään toteuttaessaan lapsi myös muokkaa maailmankuvaansa ja kokee olevansa osallinen ympäristössä tapahtuviin asioihin.

Lapset osaavat ilmaista itseään monin tavoin. Aikuisen on opittava tulkitsemaan lasta ja löytämään vihjeet lapsen mielenkiinnon kohteista. Lapselle tulee antaa mahdollisuuksia toteuttaa innokkuuttaan ja nokkeluuttaan. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 31.)

Aikuisen tehtävä on antaa lapselle mahdollisuus toteuttaa itseään ja rakentaa lapsilähtöistä toimintaa, jossa lapsi saa olla aktiivinen. Tärkeää on, että lapsi saa vaikuttaa toiminnan kulkuun. Toiminnan lähtökohtana pitäisi aina olla lapsen kiinnostus. Aikuisen tulee kuunnella lasta ja poimia asioita, joista lapsi on kiinnostunut ja haluaa kokeilla. Näitä tilanteita tulee järjestää lapselle. Lapsen tutkiessa eri asioita, hän samalla tutkii itseään. Esimerkiksi tutkiessaan eläintä tutkii hän samalla itseään vertailun kautta. (Vilen ym. 2006, 219-224.)

Vilen ym. (206, 223-225) painottavatkin aikuisen roolin tärkeyttä lapsen toimimisen tukijana. Aikuisella on tärkeä rooli tukijana ja kannustajana lapsen toimiessa. Lapsen tulisi päivittäin saada positiivista palautetta toiminnastaan ja onnistumisen kokemuksia, jotta lapsen aktiivinen toimijuus säilyy. Myös epäonnistumiset kuuluvat ja vaikuttavat lapsen kehitykseen, kun hän tutkii ja kokeilee rajojaan ja taitojaan. Toteuttaessaan itseään lapsi voi myös valita haasteellisiakin toimintoja, jolloin aikuisen tuki ja kannustus saattaa auttaa häntä luomaan kokemuksesta hyödyllisen. (Vilen ym. 2006, 223-25.)

3.4 Sosiaaliset suhteet ja lapsen osallisuus

Lasten osallisuutta ja sen tärkeyttä on alettu korostaa. Osallisuus liittyy vahvasti myös yhteisöllisyyteen ja sitä kautta sosiaalisiin suhteisiin. Pienten lasten osallisuus lähteekin juuri vuorovaikutustilanteista, joissa lapsi kokee voivansa vaikuttaa asioiden tai leikin kulkuun. (Turja 2011, 46-47.) Sulku (2001, 25-26) näkee lapsilla tarpeen päästä purkamaan energiaansa mielekkään tekemisen avulla. Jokaisella lapsella on oikeus päästä osallistumaan ja toimimaan. Erilaiset ryhmätoiminnot ja harrastukset tukevat lapsen sosiaalisia suhteita. Lapsi tarvitsee kuitenkin lisäksi myös aikaa itselleen ja oleilua vaan itsensä kanssa.

Arajärven (1988, 27) mukaan positiivinen sosiaalinen kehitys vaatii yhteistyön tekemistä toisen kanssa, näin opitaan oman vuoron odottamista, pettymysten sietokykyä sekä toisen tunteiden huomioonottamista. Lapsi tarvitsee aikaa ja tilaisuuksia muodostaakseen kontakteja ja sosiaalisia suhteita. Sosiaalisessa kanssakäymisessä lapsi oppii ottamaan vastuun omasta käyttäytymisestään.

On myös tärkeää olla osallisena jossakin ryhmässä, se luo itseluottamusta ja tuntemusta olla hyväksyty johonkin ryhmään. Lapsi muokkaa identiteettiään ja kokee toimivansa yhdessä muiden kanssa. (Jarasto & Sinervo 1997, 160-164.) Pienetkin lapset ovat halukkaita osallistumaan vuorovaikutukseen. Erilaisissa ryhmätoiminnoissa he saavat mahdollisuuden ystävien hankkimiseen ja keskinäisen luottamuksen rakentamiseen. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 76, 90-91.)

Lapset määrittelevät usein itse leikeissään minkälaisen roolin kukakin saa. Usein toiminnan sisältöä tärkeämpää lapsille onkin siihen osallistuminen. Kavereiden hyväksyntä ja vastaavasti taas torjunta vaikuttavat suuresti lapsen sosiaalisten taitojen kehitykseen. Lasta tuleekin aikuisen taholta tukea pääsemään osaksi ryhmää ja muodostamaan sosiaalisia suhteita. Jo pientenkin lasten leikeissä näkyy merkkejä ystävydestä, kuten auttamista, jakamista, läheisyyttä ja iloa. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 76, 90-91.)

Kanninen ja Sigfrids (2012, 179) kertovat teoksessaan palautteen tärkeydestä. Sosiaalisia taitoja opetellessa on tärkeää saada positiivista palautetta omista teoistaan. Palautteeksi riittää hymy tai pieni ele, josta lapsi tietää toimineensa oikein. Palautetta voi antaa lapselle myös sanallisesti. Näin lapset oppivat oikeita toimintamalleja ja kasvattavat sosiaalisia taitojaan.

3.5 Itsetunto

Itsetunto ja yleinen hyvinvoinnin tunne ovat vahvasti toisiinsa yhteyksissä. Ihmisen kokemus mielialasta liittyy usein itsetuntoon. Itsetunto on ajatus itsestään ja omista hyvistä puolistaan. Hyvän itsetunnon omaava lapsi tunnistaa myös realistisesti omat heikkoutensa. Lapsi näkee kuitenkin omat hyvät

puolensa tärkeämpiä kuin heikkoutensa. Hyvän itsetunnon omaava lapsi arvostaa itseään sekä muita. (Keltikangas-Järvinen 1994, 17-19, 35-39.)

Itsetunto on yhteyksissä myös sosiaalisen kanssakäymiseen. Sosiaalisten taitojen oppiminen on helpompaa, jos lapsella on hyvä itsetunto. Itsetunto myös vaikuttaa itsensä toteuttamiseen, koska hyvällä itsetunnolla varustettu ihminen uskaltaa asettaa tavoitteensa korkeammalle. (Keltikangas-Järvinen 1994, 17-19, 35-39.)

Itsetunto koostuu kolmesta osa-alueesta. Ensimmäinen alue on käsitys itsestään eli se sisäinen ajatus siitä millainen minä olen. Lapsi imee muiden viestejä itsestään ja prosessoii niitä. Siksi on tärkeää, että annetaan lapselle positiivisia viestejä hänestä itsestään ja tuodaan esiin välittäminen ja arvostaminen. Toinen itsetunnon muodostava alue on tunteet itseään kohtaan eli voiko lapsi olla tyytyväinen itseensä ja suorituksiinsa. Kiitoksen antamisella ja tukemalla pettymyksissä voidaan tukea lapsen käsitystä itsestään. Kolmas alue itsetunnossa on käyttäytyminen eli toiminta. Lasta tulee kannustaa ja rohkaista yrittämään myös asioita, jotka pelottaa tai aiheuttaa lapsessa epävarmuutta. Itsetuntoa muodostetaan siis aina vuorovaikutuksessa muiden kanssa. (Jarasto & Sinervo 1997, 76-78.)

Terveen itsetunnon suurimpana mahdollistajana nähdään lapsen ajatus siitä, että hän on tärkeä ja hyvä. Lapsi tarvitsee kokemusta siitä, että hän osaa ja positiivista palautetta siitä, että hän toimii. Myös epäonnistumisen kokemukset ovat tärkeitä ja niistä selviäminen kasvattaa taas lapsen itsetuntoa. (Arajärvi 1988, 65-70.)

Keltikangas-Järvinen (1994, 107,123) pitää leikkiä tärkeänä tekijänä itsetunnon kasvatuksessa. Lapsi pystyy muovaamaan minäkuvaansa hyvin leikin avulla, jolloin lapsi voi itse tarkkailla ja arvioida omaa toimintaansa. Lapsi myös tarkkailee miten muut häneen reagoivat ja minkälaisia tuntemuksia hän muissa herättää.

Keltikangas-Järvinen (1994, 127-133) myös kertoo samassa teoksessaan itsetunnon kasvavan myös tilanteissa, joissa lapsi kokee vaikuttaneensa asioiden kulkuun. Sen lisäksi tilanteet, joissa lapsi oppii uutta ja tiedostaa itse sen, ovat itsetunnon kehitykselle suuria vaikuttajia.

4 KOIRA-AVUSTEINEN TOIMINTA

4.1 Eläinavusteisen toiminnan määritelmät

Opinnäytetyöni käsittelee koira-avusteista toimintaa toteuttavien ihmisten havaintoja. Kuitenkin on tärkeää ymmärtää sen ero koira-avusteisen terapiaan, joten kummatkin määritelmät on avattu seuraavassa kappaleessa.

Eläinavusteisen toiminnan kattojärjestö Delta Society (tunnetaan nykyään nimellä Pet Partners) määrittelee eläinavusteisen toiminnan seuraavasti:

AAA eli Animal Assisted Activity on eläinavusteista toimintaa, jota voi toteuttaa ketä vain asiaan perehtynyt. Se voi olla ”koiran halailu”-tyyppistä toimintaa tai sitten enemmän tavoitteellisempaa ja suunniteltua, jolloin esimerkiksi koira työskentelee säännöllisesti ohjaajansa kanssa asiakkaiden parissa. Eläinavusteisessa toiminnassa ei kuitenkaan usein ole yksilöityjä hoidollisia tavoitteita. Usein eläinavusteinen toiminta on vielä kuitenkin vapaaehtoistyötä kuten Kaverikoirat ja Karva-kaverit. (Pet Partners 2013.)

AAT eli Animal Assisted Therapy määritelmää voidaan käyttää, kun toteutetaan eläinavusteista terapiaa. Silloin eläintä ohjastaa aina ammattihenkilö, jolla on itsellään terapeutin tai vastaavan ammattipätevyys. Toiminta on tavoitteellista, suunniteltua ja pitkäjänteistä ja sillä on selkeät tavoitteet. Prosessi dokumentoidaan ja arvioidaan. Pet Partnersin mukaan eläinavusteinen terapia on tavoitteellista toimintaa, jossa tietyt kriteerit täyttävä eläin on keskeinen osa hoitoprosessia. (Pet Partners 2013.)

4.2 Koira eläinavusteisessa toiminnassa – koiran ja ihmisen suhde

Mielenkiintoista aiheen kannalta on koiran päätyminen suosituimmaksi lemmikkiavusteisen toiminnan eläimeksi, olenkin pohtinut ja etsinyt syitä, jotka ovat saattaneet johtaa koiran suosioon lemmikkiavusteisessa toiminnassa. Koiran sopivuus työskentelemään ihmisen kanssa on ehkä suurin syy siihen, miksi juuri koirien suosio eläinavusteisessa toiminnassa on suuri. Koira on leikkisä ja se jaksaa touhuta ihmisen kanssa. Se on myös yleensä hyvin iloinen ja täynnä elämää, joten se saa ihmisen hyvälle mielelle. Koirat myös yleensä ovat sosiaalisia ja nauttivat ihmisen seurasta. (McConnell 2004,141-143, 179.)

Fogle (2010, 15) kuvaakin koiran ja ihmisen yhteistä historiaa pitkäksi. Koira on käytetty ihmisen apuna jo kauan sitten metsästyksessä, paimenuksessa ja vartioinnissa. Aikojen saatossa ihmisten ja koirien välille on kehittynyt myös emotionaalinen suhde. Koska olipa koira missä roolissa tahansa, pystyy se tarjoamaan aina kumppanuutta.

Kuva: Ystävykset. Copyright Johanna Järvinen.

Höök (2011, 19-20) kertoo teoksessaan eläinavusteisista tutkimuksista. Ensimmäiset tutkimukset koiran hyödyistä ihmisille on tehty jo 1800-luvulla. Varsinaisesti kotieläinten käyttö terapiamielessä alkoi laajentua vasta 1969, kun psykoterapeutti Boris Levinson toi julki kokemuksensa koiran vaikutuksesta hänen potilaisiinsa. Levinson koki koiran läsnäolon auttavan varsinkin luottamussuhteen muodostamisessa terapeutin ja asiakkaan välille. Vuonna 1980 tutkijat Friedmann, Katcher, Lynch ja Thomas julkistivat tutkimuksensa eläinavusteisen terapian positiivisista terveysvaikutuksista.

1990-luvulla on myös tehty muutama merkittävä tutkimus lemmikkien vaikutuksista. Anderson, Reid ja Jennings toteennäyttivät, että lemmikeillä on vaikutuksia ihmisten verenpaineeseen alentavasti. Tutkija Serpell tutki myös lemmikkien terveysvaikutuksia ja hänen tutkimuksensa perusteella myös psyykkisiin ja henkisiin ongelmiin pystyttiin vaikuttamaan lemmikkieläimillä. Erinäisissä tutkimuksissa on myös todettu lemmikkieläimen lisäävän positiivisia sosiaalisia kontakteja. (Höök 2011, 21-22.)

Koiran roolia ovat muokanneet kulttuurimuutosten lisäksi koiranomistajien muuttuvat arvot. Koira nähdään myös perhearvojen symbolina ja koiraperheellä on tietty status. Koiran voidaan nähdä kuvaavan jopa perheen sosiaalista asemaa. Koiraa käytetään myös joskus jopa lapsen korvikkeena nuorilla lasta suunnittelevilla pareilla. Koiran ja ihmisen suhde perustuu osittain varmasti siihen, että koira osaa lukea ihmistä ja tulkitsemaan ihmisen eleitä. Koira koetaan uskolliseksi ja siihen voi luottaa. Koira nähdään viattomana ja iloisena ja se aiheuttaa usein iloa ihmisille. (Folge 2010, 29, 42-49.)

Koirilla on ihmisten elämässä tärkeä rooli ja monessa perheessä on koira lemmikkinä. Koira pidetään älykkäänä ja sille on helppo opettaa temppuja. Sitä on myös suhteellisen helppo hallita ja ohjata tilanteissa. (Coren 1995, 16, 52.) Bailey (2002, 92-93) näkee koiran ilmaisevan inhimillisiä tunteita, jolloin ihmisen on helppo samaistua siihen tai kokea koiraan erilaisia tunteita ja tuntemuksia.

Corenin (1995, 46) mukaan myös koiran sopeutuvaisuus lisää sen suosiota eläinavusteisessa toiminnassa. Eläinavusteisessa toiminnassa on tärkeää, että eläin sopeutuu erilaisiin ympäristöihin ja erilaisiin ihmisiin ja tilanteisiin. Koiria on jalostettu sietämään hyvin tällaisia muutoksia.

4.3 Koira-avusteinen toiminta sosionomin työssä

Sosionomit toimivat sosiaalialan erilaisissa työtehtävissä. Sosionomin toimenkuvaan kuuluu usein aikuisen tai lapsen hyvinvoinnin lisääminen, sosiaalisissa ongelmassa tukeminen sekä elämänhallinnan edistäminen. Sosionomi tekee työtä, jossa pyritään parantamaan vaikeita elämäntilanteita sekä vahvistamaan toimintakykyä, voimavaroja ja osallisuutta. (Kananoja, Lähteinen & Marjamäki 2011, 23-24).

Erilaisten tutkimusten ja projektien mukaan koiran avulla voidaan saavuttaa erilaisia ilmiöitä asiakkaiden parissa (Höök 2012, 7, 18-21). Sosionomi voikin käyttää työssään koira apuna erilaisin tavoin. Koira pystytään käyttämään toiminnassa hyvin monipuolisesti. Koiran avulla sosionomi pystyy tarjoamaan asiakkailleen elämyksiä ja erilaisia kokemuksia. Ottamalla koira mukaan työskentelyyn saadaan työskentelystä rennompaa ja monipuolisempaa.

Työskentelyn tavoitteet ja tarkoitus eivät saa jäädä koira-avusteisen toiminnan jalkoihin. Tavoitteet on pidettävä mielessä ja toiminnan on perustuttava yksilöllisiin tavoitteisiin. Työskentelytavat riippuvat asiakkaasta ja valitaan aina asiakkaan tarpeiden pohjalta (Höök 2012, 65.)

Lapsien parissa työskennellessä saadaan koiran avulla motivoitua lapsia toimintaan ja lapsetkin saavat kokemuksia eläimistä. Toimintaan voidaan sisällyttää myös opetuksellisia ja kasvatuksellisia elementtejä. Vanhusten parissa koira voi tuoda heille muistoja menneisyydestä ja auttaa vanhusten usein kokemaan yksinäisyyden tunteeseen. Koiran läsnäolo itsessään voi auttaa tunnelman rentouttamisessa ja kontaktin ja suhteen luominen asiakkaaseen olla luontevampaa. (Höök 2012, 25.)

Yhteiskunta ja sen myötä myös sosiaalityö muuttuu jatkuvasti ja asettaa vaatimuksia kehittää sosiaalityötä. Yhteiskunnan kehitys aiheuttaa tilanteita, joissa ei välttämättä enää vanhat keinot ja menetelmät toimi. On kehitettävä uusia toimintatapoja ja työn menetelmiä. (Aho 1999, 12.) Koira-avusteinen toiminta työmenetelmänä on Suomessa melko uusi ja vielä hieman vieraskin, mutta ehdottomasti kokeilemisen arvoinen. Koira-avusteisella toiminnalla voidaan tarjota menetelmien joukkoon ainakin uutta sisältöä ja erilaisia toimintatapoja.

Sosionomi voi yhdistää koira-avusteisen toiminnan omaan työhönsä työskentelee hän sitten mielenterveys-, päihde-, vammais-, tai sosiaalipalveluissa. Koira ei kuitenkaan tulisi käyttää työskentelyssä ihmisen kanssa, jolla on voimakas pelko tai inho koiria kohtaan. Tuleekin muistaa, ettei koira-avusteinen työskentely välttämättä sovi kaikille asiakkaille. Koiran ottaminen mukaan toimintaan tulee aina perustua asiakkaan omaan haluun ja yhteiseen sopimukseen (Höök 2012, 65).

4.4 Koira-avusteiset toimijat Suomessa

Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä Ry

Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry on eri aloilla työskentelevien ammattilaisten vuonna 2010 perustama yhdistys. Yhdistyksen tavoitteena on yhdistää kaikkia koira-avusteisesta työmuodosta kiinnostuneita ihmisiä sekä tarjota koira-avusteiseen toimintaan liittyvää koulutusta ja vertaistukea. Yhdistys myös edistää tietoisuutta koira-avusteisesta työstä, jossa ohjaajan asiantuntijuus on keskeisessä roolissa.

Yhdistys kouluttaa kasvatus- ja kuntoutuskoirakoita. Kasvatus-kuntoutuskoiran ohjaajalta edellytetään soveltuvaa pohjakoulutusta kasvatus-, sosiaali- tai terveydenhoitoalalta. Lisäksi ohjaajan tulee osallistua Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n järjestämälle kurssille. (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä Ry.)

Karva-Kaverit

Suomen Karva-Kaverit on perustettu keväällä 2011. Sen tarkoituksena on kehittää ja toteuttaa eläinavusteista työskentelyä, jossa eläimen avulla tuodaan iloa ja vahvistetaan ihmisen terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia, ehkäistään ihmisen hyvinvoinnin ongelmia ja tuetaan ongelmia kohdanneita ihmisiä.

Karva-Kaverit käyvät vapaaehtoistoimintana ilahduttamassa vanhuksia, kehitysvammaisia ja lapsia ja nuoria lastenkodeissa, päiväkodeissa ja erilaisissa tapahtumissa. Toiminta perustuu jäsen- sekä vapaaehtoiseen kannatusmaksuun. (Suomen Karva-Kaverit.)

Karva-Kaveri Bella-Riina ystävänsä kanssa. Kuvaaja: Roni Lehti. Copyright Maarit Haapasaari.

Hali-Bernit

Hali-Bernit ovat silittelyä ja rapsuttelua rakastavia koiria, jotka tekevät tervehdyskäyntejä palvelutaloihin, lastentarhoihin sekä erilaisiin koira- ja muihin tapahtumiin. Toiminta on berninpaimenkoirien rotuyhdistyksen toimintaa, mikä on tarkoitettu jäsenille ja kannatusjäsenille. Toiminnassa on tällä hetkellä mukana kuutisenkymmentä lapsi- ja ihmisrakasta koira omistajineen.

Työssä olevan Hali-Bernin tunnistaa punaisesta työasusta, eli fleeceliivistä, jossa lukee Hali-Berni. Hali-Bernien toiminta on vapaaehtoistoimintaa ja käynnit ovat maksuttomia. (Pääkaupunkiseudun sveitsinpaimenkoirat.)

Kennelliiton kaverikoirat

Kaverikoiratoiminta on vapaaehtoistoimintaa, jolla pyritään koiran avulla tuomaan iloa ja elämyksiä ihmisille, joilla ei ole mahdollisuutta oman koiran pitoon. Kaverikoiratoiminnassa koiranomistajat vierailevat koiriensa kanssa eri kohderyhmien kuten lasten, kehitysvammaisten ja vanhusten luona esimerkiksi laitoksissa, kouluissa, päiväkodeissa ja päiväkeskuksissa. Kaverikoirat koulutetaan Kennelliiton kurssilla, jossa muodostetaan myös alueellisia toimintaryhmiä. Jokainen kaverikoirakko osallistuu oman ryhmänsä järjestämiin tapaamisiin ja vierailukäynteihin. (Suomen Kennelliitto.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelmat

Aihetta valitessani oli selvää, että opinnäytetyöni tulee liittymään oman kiinnostuksen kohteeni mukaan eläinavusteiseen toimintaan. Etenkin koira-avusteinen toiminta on noussut viimeaikoina julkisuuteen ja aiheesta on tehty muutamia tutkimuksia. Aihe on kovinkin kiistelty ja sen hyödyistä on paljon mielipiteitä. (Höök 2012, 5-7.)

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää voidaanko koira-avusteisella toiminnalla tukea varhaiskasvatusikäisen lapsen hyvinvointia. Sekä miten koira-avusteisella toiminnalla pystytään vastaamaan varhaiskasvatusikäisen lapsen tarpeisiin.

Aihe valittiin helmikuussa 2013 ja pienien muutosten jälkeen laadin myös tutkimussuunnitelman, joka hyväksyttiin tutkimussuunnitelmaseminaarissa maaliskuussa. Tutkimus eteni tutkimussuunnitelman mukaan. Aiheen valitsemisen jälkeen tutustuin teoriakirjallisuuteen ja raportoin tutkimuksen teoreettisesta viitekehyksestä sekä avasin raporttiin tutkimukseni keskeiset käsitteet toukokuussa 2013.

5.2 Tutkimusmenetelmän valinta

Aineistonkeruumenetelmää valitessani minulla olisi ollut mahdollisuus myös havainnointiin. Lopulta päädyin kuitenkin hankkimaan aineistoni haastattelemalla, koska uskoin saavani sillä menetelmällä enemmän tietoa koira-avusteisen toiminnan hyödyistä ja haitoista sekä lisäksi perusteluja näkemyksille. Haastattelun menetelmällä uskoin myös saavani kattavammin vastauksia tutkimuskysymyksiini. En myöskään halunnut aineiston olevan pelkästään omia, yhden ihmisen näkemyksiäni. Mahdollista olisi ollut liittää vielä myös havainnointi osaksi aineistonkeruuta haastattelun lisäksi, mutta aikaresurssit eivät riittäneet tuohon mahdollisuuteen.

Hirsjärvi ym. (2004, 194) mukaan haastattelu onkin kvalitatiivisen tutkimuksen päämenetelmä. Haastattelun eduiksi he kuvaavat mahdollisuuden nähdä haastateltavan eleet ja ilmeet. Haastattelu antaa mahdollisuuden syventää

haastateltavan vastauksia ja saada selvennyksiä heidän sanomaansa. Toisaalta Hirsjärvi ym. (2004, 195) kuvaavat haastattelun vaativaksi ja aikaa vieväksi menetelmäksi, joka vaatii paljon etukäteissuunnittelua.

Valitsin haastateltavaksi lasten sijasta aikuiset, koska lapsen haastattelemineen on haastavampaa kuin aikuisen. Lasta haastatellessa aikuinen on aina valta-asemassa ja on olemassa riski, että aikuinen haastatellessaan johdattelee lasta. Valintaani vaikutti myös se, että varhaiskasvatusikäisten lasten sanavarasto on vielä rajoittunut sekä sanoilla on usein lapselle ominainen merkityksensä. Lasten vastaukset ovat myös usein hyvin niukkoja ja pintapuolisia. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 128-130.). Näin ollen haastatellessani aikuisia saan myös runsaamman ja syvälle luotaavamman aineiston.

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena. Kvalitatiivisella eli laadullisella aineistolla tarkoitetaan aineistoa, joka on tekstiä (Rantala 2007, 111). Toteutin aineistonkeruun teemahaastatteluina, joten aineistoni oli pelkästään tekstiä. Valitsin teemahaastattelut, koska näin uskoin ymmärtäväni ja pystyväni säilyttämään haastateltavien ajatukset sellaisina kuin ne ovat. Eli pystyn teemahaastatteluilla parhaiten tavoittamaan haastateltavien todellisen näkökulman. (Eskola & Suoranta 1998, 16.)

Teemahaastattelussa aihepiirit on etukäteen määrätty, kysymysten tarkalla muodolla ja järjestyksellä ei kuitenkaan ole väliä (Eskola & Suoranta 1998, 87). Näin uskoin haastattelun olevan luontevampi ja haastateltavat saavat tuoda esiin myös mielipiteitään asioista, joista en itse välttämättä olisi ymmärtänyt kysyä. Teema-alueet kuitenkin varmistavat sen, että haastateltava kertoo tutkimukseni kannalta tärkeistä asioista. Ja näin jokaisen haastateltavan kanssa tulee keskusteltua samoista asioista (Eskola & Suoranta 1998, 8).

Haastattelurunko perustui hyvinvoinnin määritelmään ja alan kirjallisuuteen. Rajasin teema-alueet lasten tarpeisiin, jotka liittyvät työssäni oleellisesti varhaiskasvatusikäisen lapsen hyvinvointiin. Jokaisen teeman yhteyteen kirjoitin syventäviä kysymyksiä aiheesta. Haastattelun temarunko on tässä opinnäytetyössäni liitteenä. (LIITE 1.)

5.3 Aineiston hankinta ja analyysi

Tutkimus on tehty yhteistyössä Suomen Karva-Kavereiden kanssa. Heiltä sain yhteystietoja sopivien haastateltavien löytämiseen. Pääsin myös mukaan seuraamaan toimintaa. Harkinnanvaraisella otannalla valittiin 7 haastateltavaa. Haastateltavat löytyi ottamalla yhteyttä eri yhdistyksiin ja eri toimijoihin, jotka Suomessa toteuttavat koira-avusteista toimintaa.

Kaikilla haastateltavilla oli paljon kokemusta koira-avusteisesta toiminnasta varhaiskasvatusikäisten lapsien parissa. Haastateltavat olivat eri yhdistysten ja järjestöjen alaisia. Otin yhteyttä haastateltaviin ja sovin haastattelujen ajankohdat. Lähetin myös jokaiselle sähköpostia ennen haastattelua (LIITE 2). Ennen ensimmäistä haastattelua tein koehaastattelun, jonka pohjalta vielä muokkasin syventäviä kysymyksiä haastattelurungossani. Haastattelut toteutui heinä - ja elokuun aikana haastateltavien kodeissa.

Haastattelun keskimääräinen kesto oli noin 1,5 tuntia. Kaikki haastateltavat antoivat myös luvan nauhoittaa haastattelut sekä allekirjoittivat lupalapun, että saan heidän kertomaansa käyttää aineistona tässä työssäni. Tein haastattelujen aikana muistiinpanoja, mutta halusin kuitenkin välttyä tilanteesta tehdyiltä vääriä johtopäätöksiltä ja varmistaa nauhoituksella mahdollisuuden myöhemmin tarkistella aineistoa vielä huolellisemmin.

Aineisto litteroitiin ja analysoitiin syyskuussa 2013 tietokoneelle. Litterointi voidaan tehdä puhtaaksikirjoittamalla, jolloin koko haastattelu puretaan tekstiksi sanatarkkaan. Litterointi voidaan kuitenkin tehdä myös vain teema-alueilta. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 138.) Päädyin litteroimaan koko haastatteluaineiston, koska sieltä saattaa tulla esiin uusia aiheita tai teemoja, jotka vaativat käsittelyä. Litteroitua aineistoa tuli 41 sivua, se oli kirjoitettu Arial -fontilla, ja kirjasinkoko oli 12 ja riviväli 1.

Analyysitapaa valitessa olen pohtinut tutkimusaineistoani ja tutkimuskysymyksiä ja valinnut mielestäni parhaan tavan saada aineistosta esiin tietyt havainnot. Analyysitapa tulee aina valita niin, että varmasti saa vastaukset tutkimuskysymyksiin. (Hirsjärvi ym. 2004, 212.) Aineiston analyysiin käytin

teemoittelua. Aineiston teemoittelu tarkoittaa aineiston ryhmittelyä eri aiheiden mukaan. Näin pystytään vertailemaan eri aiheiden olemassaoloa aineistossa. Aineistosta etsitään aiemmin päätettyjen teemojen mukaisia asioita ja kuvauksia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.)

Haastattelumateriaalista siis etsin ensin tutkimusongelmien kannalta olennaiset aiheet. Lisäksi kävin aineiston läpi teemoittaen kaikki opinnäytetyöni kannalta oleelliset aiheet. Etsin myös aineistosta yhdenmukaisuuksia. Pohdin myös tässä vaiheessa aineiston riittävyttä. Haastattelusta löytyvien teemojen lisäksi tuon opinnäytetyöni tuloksissa esiin kyseisestä asiasta löytyvää teoria- ja tutkimustietoa. Teemoittelu vaatiikin tuekseen teorian ja empirian yhteensovittamista (Eskola & Suoranta 1998, 176). Tulokset on kirjattu ja tutkimukseni raporttia viimeistelty syys - ja lokakuussa 2013.

6 TULOKSET

6.1 Tunne-elämä ja turvallisuus

Jaoin aineistoon merkitsemäni teemoihin liittyvät asiat myös teoriaosuudessa jaettujen lapsen tarpeiden mukaan. Eniten merkintöjä oli tunne-elämän ja turvallisuuden tunteen alueella, joten sitä käsittelemme ensimmäisenä. Tästä teemasta nousee haastattelujen pohjalta selvästi esiin koira-avusteisella toiminnalla aikaan saatavat tunteet lapsissa. Jokainen haastateltava mainitsee ilon, onnellisuuden, lämmön ja läheisyyden.

Koiran antama hellyys ja lämpö on pyyteetöntä, ja kun koira kertoo lapselle, että olet täydellinen ja kaikista tärkein. H4

Jokainen haastateltavista myös uskoi, että koira-avusteisella toiminnalla pystytään vastaamaan juuri tunne-elämän tarpeisiin. Kolme haastateltavista kertoi koirien avaavan tunnelukkoja ja yksi kuvasi toimintaa terapeutiksi.

No koirahan on varsinkin tunnepuolella tosi hyvä, koira avaa lapsissa tunnepuolen tunnelukkoja. Saadaan lukkoja auki ja tunteita esiin. H2

Kaikki haastateltavat kertoivat myös koirien osoittavat lapsia kohtaan välittämistä pusujen ja nuolaisujen kera. Haastateltavat kuvasivat koiran ja lapsen yhteisiä hetkiä pyyteettömiksi sekä yksilölliseksi huomioksi lapselle. Joku kertoi myös koiran laskeutuvan aina lapsen tasolle eli maahan, useampi haastateltavista kertoikin lapsien kokevan olevansa vertaisia koiran kanssa.

Lapset ovat todenneet koiran haluan olla juuri hänen kanssaan ja toistuvien vierailujen ollessa kyseessä, olivat lapset ilostuneet ajateltuaan koiran muistavan juuri hänet edellisestä kerrasta.

Hei se tuntee mut! Se varmana muistaa mut vieläkin! H4

Kolme haastateltavaa mainitsevat sanan empatia. Kaksi haastateltavista kuvaileekin tilanteita, joissa lapsi on kaatunut tai loukannut ja koira on nuolemalla lohduttanut lasta. Keskustelemalla näistä tilanteista lapsien kanssa oli saatu kehittävästä keskustelusta aikaan toisen tunteista ja miten toista voi hoitaa ja hoivata. Empatia tulee haastateltavien mukaan lapsilta esiin myös

tilanteissa, joissa joku on yrittänyt satuttaa koiraa. Näissä tilanteissa on saatu myös keskusteltua positiivisista tunteiden näyttämisen keinoista.

No empatiaahan lapset ainakin oppii koiralta, lapset samaistuu koiriin ja jos joku koira on vaikka kipeä, on se lapsillekin kurja juttu. Ja kun koira lohduttaa sua, jos sulla on paha olo. Sitten kun niistä vielä keskustellaan ja avataan lapsille, että huomasitko mitä koira teki ja miksi. H7

Kolme haastateltavista kertoo miten koiran kohtelua on verrattu kaverin kohteluun. Koirallakin on tunteet niin kuin kaverilla, mietittiin miten tulisi toimia missäkin tilanteessa ettei kaveri pahoittaisi mieltään. Viisi haastateltavista mainitsee auttamisen ilon. Lapset haluavat auttaa koiraa ja kokevat olevansa ystäviä koiran kanssa.

Kuva: Yhdessäoloa; koirat etsivät veteen lentänyttä keppiä ja 5-vuotias Jasmin kannustaa koiria etsinnässä.
Copyright Johanna Järvinen.

Kaksi haastateltavista nimeääkin koira-avusteisen toiminnan oivaksi keinoksi harjoitella tunteiden nimeämistä ja hallintaa. Ilosta, odotuksesta ja innostuksesta puhuu jokainen haastateltava.

Koira-avusteisen toiminnan aikana lapset kokee niin paljon erilaisia tunteita, kun niitä vielä autetaan lasta nimeämään niin, ja kun koiran kanssa lasten on pakko hillitä itseään ettei se koira pelästy.H6

Myös negatiivisiksi tunteiksi luettuja suru, ikävä ja pelko saattaa tulla esiin. Jokainen haastateltava kuvasi surun tulevan silloin, kun koirat lähtevät.

No yleensähan tulee surullisiksi, kun me lähdetään pois. Ne ovat niin kovin odottaneet eivätkä halua, että loppuu ja lähdetään. H1

Kolmessa haastattelussa tuli esiin tilanteet, joissa lapsia on jouduttu rajaamaan tai tuottamaan pettymys kieltämällä lasta ja koira toteuttamasta jotakin lapsen toivomaa toimintaa turvallisuuden takia.

Jokainen koiran ohjaaja toikin esiin koiran turvallisuuden olevan aina lähtökohta ja asia, josta on pidettävä kiinni. Kaikki toiminnassa mukana olevat koirat on testattu sopiviksi toimintaan ja toiminnassa löytyi tiettyjä sääntöjä, joista pidettiin kiinni. Säännöt olikin luotu juuri varmistaakseen lasten turvallisuus. Koiran ohjaajalla on iso rooli ennakoivissa eri tilanteissa ja varmistaessaan sekä ihmisten että koiran turvallisuus. Jokaisessa haastattelussa tuli ilmi ettei tästä asiasta tingitä.

Lasten turvallisuus on kaiken a ja o, meillä onkin sellanen motto, että jätämme jälkeemme vain hyvää mieltä. Ja kaikki koirat on testattu turvallisiksi ja nämä säännöt mitä meillä on niin ne on tehty ihan syystä, eli juuri siksi ettei sattuisi mitään. H5

Tilanteissa, joissa turvallisuuden vuoksi lapsi ei ole saanut toteuttaa haluunsa, on lapsi usein kokenut pettymyksen tunteita. Neljä haastateltavaa kuvasi lisäksi ikävän tunnetta tulevan esiin, jos lapsi on aikaisemmin tuntenut koiran, jota tulee ikävä toiminnan aikana.

Lapsi kertoo esimerkiksi millainen koira heillä on kotona ollut ja miten kovasti siitä tykkäsi. H4

Ja tietysti mikäli lapsella on aiemmin huonoja kokemuksia koirista, saattaa hän alkuun pelätä koira. Koira-avusteisen toiminnan hyödyllisyys onkin erittäin paljon myös koiran ohjaajan vastuulla.

Kaksi haastateltavista kertoo tavanneensa koiransa kanssa lasta, jolla on arjessa tapana reagoida eri tunteisiin ja tilanteisiin aggressiivisesti.

Kummallakaan ei kuitenkaan ollut ikinä lapsen kanssa tilanteita, joissa näin olisi käynyt.

Henkilökunta kertoi ja jopa varotteli sen pojan aggressiivisuudesta, mutta meillä ei ikinä ollut mitään ongelmaa. Ja nekin ihmetteli, että miksi se poika on teidän kanssa tollanen, ihan erilainen.H7

Toinen haastateltavista oli jopa saanut kiitokseksi tuokiosta halauksen lapselta, jonka ei tiedetty edes pystyvän halaamaan toista ihmistä. Koiran ohjaaja koki toiminnan luovan läheisyyttä myös lapsen ja koiran ohjaajan välille. Kolme haastateltavaa kertoo saaneensa palautetta, että lapset ovat olleet rauhallisempia ja rentoutuneempia tavatessaan koiria sekä myös tapaamisten jälkeen.

Koirat saavat myös lapset helpommin avautumaan, neljä haastateltavaa kuvailee lapsen olevan helpompi ottaa kontaktia ja puhua asioistaan koiralle kuin ihmiselle.

Lapset kertoo tosi avoimesti omia asioitaan koiralle ja siinä sivussa meillekin. Koiraan niiden on helpompi ottaa kontaktia ja sille on helppo jutella. Se kuuntelee aina.H3

Arempi lapsi ei välttämättä uskalla itse ottaa koiraan heti kontaktia, mutta koirat yleensä menevät itse tekemään tuttavuutta ja "avaavat portin". Kahdessa haastattelussa tuli esimerkkejä tällaisesta tilanteesta. Neljä haastateltavaa painotti koiran ohjaajien roolia pitää huolta, että kaikki lapset tulevat huomioiduksi.

Meidän tulee ohjaajina pitää huolta, että kaikki paikalla olevat lapset huomioidaan, jopa ne vetäytyjätkin. H5

Viisi haastateltavaa kertoi rutiineistaan, joita tuokioihin oli muodostunut. Useimmiten niitä olivat tapaamisten aika ja paikka tai tuokion aloitus tietynlaisella tervehtimisellä lapsen ja koiran välillä.

6.2 Sosiaaliset suhteet

Kolme haastateltavaa kuvasi tapaamista sosiaalisesti tapahtumaksi. Kontaktia eläimeen pidettiin tärkeänä, kolme haastateltavista kertoi miten joillekin lapsille kontakti eläimen kanssa on ensiaskel kontaktiin ja toimimiseen ihmisen kanssa.

Koira on helpompi kohdata kuin ihminen ja katsekontaktia on helpompaa ottaa koiraan kuin ihmiseen. Koira voi myös toimia siltana ihmisten välillä.

Jokainen haastateltava koki koiran läsnäolon auttavan luottamuksen syntymisen myös ihmisten välillä. Tämä näkyi avoimena keskusteluna, lapset mieluusti kertoivat avoimesti asioistaan, perheestään, itsestään ja taustoistaan.

Kun se koira on siinä riittää juttua, jos ei muuta keksi niin puhutaan vaikka siitä koirasta. Ja jotenkin se koiran läsnäolo vaan auttaa ottamaan kontaktia siihen sen koiran ohjaajaankin. Ja koska sillä on se koira, on senkin oltava tosi hyvä tyyppi.H6

Kuudessa haastattelussa tuli esiin hyvän kohtelemisen opettelu. Vastavuoroisuutta ja yhteistyötaitoja voidaan harjoitella koiran kanssa.

Lapsi oppii, että ystävällisyydellä saa ystävällisyyttä. Ilman yhteistyötä ei siis tule tulosta. Ja yhteistyöllä molemmilla on kivaa. Yhteistyön edellytys on se toisen erilaisuuden hyväksyminen. Ja auttamalla toista yhteistyökin sujuu. Antaminenkin voi olla ilo, kun tehdään yhdessä. H5

Kolmessa haastattelussa tuli esiin ohjeiden vastaanotto. Koira-avusteisessa toiminnassa usein lapsia ohjeistetaan toiminnassa, joten ohjeiden vastaanottoa voidaan harjoitella huomaamattaan. Oman vuoron odottaminen ja maltti korostuu tilanteissa, joissa on useampia lapsia mukana. Kolme haastateltavaa kertoi aiheesta.

Jokaisessa haastattelussa keskusteltiin lapsen saamasta palautteesta. Koirat antavat palautetta lapselle mikäli lapsen toiminta on liian hektistä tai epämiellyttävää koiralle, koira saattaa vetäytyä tai lähteä pois näissä tilanteissa. Näin lapset oppivat säätelemään omaa toimintaansa. Koira osoittaa myös pitävänsä hellästä kosketuksesta ja palkitsee lapsen nuolaisuilla tai pusuilla lapsen toimiessaan oikealla ja hyväksytyllä tavalla.

No jos sä olet liian raju niin koira pakittaa tai lähtee pois. Ja kun taas toimit oikeen ni koira painautuu lähelle ja lipasee kielellä.H3

Lasten itseilmaisuihin keskusteltiin myös haastattelujen aikana. Koiran ohjaajat kertoivat kaikki havainnoivansa myös lasten liikkeitä, elekieltä ja ilmeitä tapaamisten aikana.

Kokoajan mä katson niitten ilmeitä ja eleitä ja että mitä ne tykkää tai jos joku ei pidä jostakin. H1

Lasten ajatukset ja toiveet poimitaan puheesta ja havaintojensa pohjalta koirien ohjaajat muuttavat toimintaa lapselle sopivaksi ja mieluisaksi. Osallisuutta käsitellään tässä tulososassa itsensä toteuttamisesta kertovassa kappaleessa. Osallisuus on tärkeä sosiaaliin tilanteisiin liittyvä tunnetila, mutta teoriakirjallisuudessa liitetään usein myös itsetuntoon ja itsensä toteuttamiseen.

6.3 Leikki

Leikki kuuluu olennaisena osana koira-avusteiseen toimintaan. Haastatteluissa tulikin usein esille leikit ja leikkiminen.

No koirahan voi olla missä vaan leikissä mukana, kaikkea voi leikkiä. On meillä joskus koira laskenu liukumäkeäkin! Ja kotileikissä koira voi aina olla perheen koira. Ja sitte tietty kaikki temput. H2

Kuusi haastateltavaa näki, että koira voi osallistua myös lasten tyypillisimpiin leikkeihin kuten kotileikki, hiekkalinnan rakennus, lumileikit, piiloleikit sekä nattaleikit.

Tämän lisäksi koira-avusteisen toiminnan sisällöksi haastateltavat kuvailivat mm.pallon- ja frisbeen heittoa, kärryajeluja koiran vetämänä, herkun piilotusta, koiralle piirtämistä, koiralle lukemista, koiralle esiintymistä, temppujen opettamista koiralle sekä koiran harjaamista, taluttamista ja syöttämistä. Riippuen edustamastaan tahosta koirakoiden namien käytössä oli erilaisia käytäntöjä. Jotkut tahot eivät käytä herkkuja ollenkaan mukana toiminnassaan.

Koiran silittely, halailu ja helliminen kuuluu aina koira-avusteisen toiminnan ohjelmistoon. Jokainen haastateltava toi esiin lapsen ikä- ja kehitystason vaikuttavan toiminnan sisältöön.

No jos on ihan pieniä niin ne yleensä silittelee ja paijailee, vanhempien kanssa sitte voidaankin tehdä melkein mitä vaan. Eli kyllä aina katotaan mitä kukakin lapsi pystyy tekemään. H4

Kuva: Kasvatus- ja kuntoutuskoiraoppilas Senna tempuja tekemässä lasten kanssa. Copyright Johanna Järvinen.

Mitä pienempi lapsi, sitä enemmän siis toiminta on silittelyn ja halailun tyyppistä toimintaa. Ikä- tai kehitystasoltaan kehittyneempien lasten kanssa voi tehdä sitten monimutkaisempia asioita ja liittää enemmän keskustelua mukaan toimintaan. Kaksi haastateltavista antoi esimerkin lapsista, jotka ovat esim. pyörätuolissa ja erittäin vaikeasti rajoittuneita liikuntakyvyiltään. He pystyvät silti osallistumaan oman tasonsa mukaisesti, koiralle voi laittaa namin lapsen polvelle tai käden päälle ja näin lapsi saa syöttää koiraa omalla tavallaan.

Jos ei vaikka kädet toimi niin voi syöttää namia polvelta. H6

Kolmessa haastattelussa kerrottiin saaneen palautetta, että lapset ovat siirtäneet toiminnan sisältöä arkeensakin. Lapset ovat tuoneet arkeen myös koira-avusteisen toiminnan aikana oppimiaan asioita. Lisäksi lapset ovat etukäteen itse ideoineet millaisia leikkejä haluaisivat koirien kanssa leikkiä seuraavalla kerralla. Tapaamisten välillä arjessa lapset myös leikkivät koiria ja ottavat erilaisten koirien rooleja.

Jokainen haastateltava mainitsee erilaisia rooleja ja neljä kertoo huomanneensa lapsen samaistuvan koiraan niin, että on valinnut itselleen koiran sen päivän tunnetilan tai omien ulkoisten ominaisuuksiensa perusteella. Seuraavanlaisia rooleja tuli haastatteluissa esiin lasten ottamina: johtajarooli, isottelurooli, mallinäyttäjärooli, välinpitämättömän rooli tai sitten lapsi esitti ensin inhoavansa koiria. Nämä roolit vaihtelivat toiminnan aikana ja aina

välinpitämättömän tai koiria inhoavan roolin takaa paljastui kovastikin koirista pitävä persoona.

Ensin ollaan, että mä inhoan koiria enkä tykkää yhtään noista ja viekää ne pois. Ja sitten lopuksi juuri se lapsi onkin se mikä on eniten niille leperilemässä ja rapsuttelemassa. H7

6.4 Itsetunto

Lapsen itsetuntoa nostaa tunne, että hän on koiralle tärkeä. Koira on tullut paikalle juuri kyseistä lasta varten ja antaa huomionsa lapselle täysin. Koira tulee syliin, nuolee, ottaa katsekontaktia ja pyytää rapsutuksia. Koira osoittaa toiminnallaan lapselle tämän olevan tärkeä ja mieluinen. Painautumalla lapsen lähelle koira viestittää lapselle haluavansa olla juuri hänen kanssaan. Koiran mielestä lapsi on aina täydellinen. Haastateltavien mukaan kontakti ja suhde lapsen ja koiran välillä nostaa tai tukee lapsen itsetuntoa.

Koira pitää minusta sellaisena kuin olen ja hyväksyy minut kaikkine vikoineni. H1

Jokainen haastateltavista mainitsi onnistumisen kokemukset lapsilla toiminnan aikana. Onnistumisen kokemus voi tulla yhdessä olemisesta tai konkreettisista teoista, kuten temppujen opettamisesta koiralle. Lapsi voi pyytää koiraan istumaan ja koiran totellessa lapsi kokee olleensa taitava. Epäonnistumista lapset kokevat mikäli temput ei onnistu tai koira ei tottele lasta. Haastateltavat kertoivat toimivansa itse ”takapuskurina” eli neuvovansa ja auttavansa lasta onnistumaan ja yrittämään uudestaan.

Mä kannustan lasta yrittämään uudestaan ja autan sitä jotta hän onnistuu ja sitten kehuaan, kun se onnistuu. H5

Koira antaa palautetta jatkuvasti toiminnan aikana lapselle. Se osoittaa pitävänsä lapsen toiminnasta, tai sitten osoittaa lapsen tavan toimia epämiellyttäväksi. Lapsi saa palautetta ja kannustusta myös koiran ohjaajalta toimiessaan oikein sekä onnistuessaan.

6.5 Itsensä toteuttaminen ja osallisuus

Itsensä toteuttaminen on myös lapsille mahdollista koira-avusteisessa toiminnassa. Koira-avusteinen toiminta osallistaa lapsen. Lapsella on vapaus ehdottaa omia ideoitaan ja päästä toteuttamaan mielenkiintonsa mukaan itseään. Toiminta on spontaania ja kaikki toteutettavissa olevat ideat otetaan mukaan toimintaan.

Lapset saavat kertoa ideoitaan ja sitten me niitä aletaan tehdä. Jos ei just silloin pystytä toteuttamaan niin ens kerralla. Joskus jollaan on ollu jo valmiina idea, jonka on keksiny jo monta päivää aiemmin. H7

Toiminta tuo lapsille vaihtelua arkeen ja jokainen kerta voikin olla erilainen lapsen toivomuksista johtuen. Suurin osa haastateltavista toi esiin lapsen luovuuden käytön toiminnan aikana. Lapset olivat keksineet ja rakentaneet itse apuvälineitä tai leikkivälineitä koirille.

Kuva: Jasmin 5v. ideoi metsätretken koirien kanssa. Retkellä oli mukana beaucenpaimenkoirat Karva-Kaveri Tafia sekä Kasvatus-ja kuntoutuskoiraoppilas Senna. Copyright:Johanna Järvinen.

Lapset kyselevät toiminnan aikana paljon ja saavat vastauksia kysymyksiinsä. Tästä esimerkkejä kertoi jokainen haastateltava.

No ne kyselee etenkin koirista. Ja me kerrotaan niitten käyttäytymisestä ja roduista ja mistä ne tykkää. Ja kyllä joskus puhutaan muustakin ja mitä asioita siinä toiminnan aikana sitten tuleekaan niille lapsille mieleen. H4

Kolmessa haastattelussa tuli myös esiin toimintaan liitettäviä opetuksellisia elementtejä. Toimintaan voi yhdistää numeroita, kirjaimia ja lähes mitä vaan opeteltavia asioita. Haastateltavat antoivat myös esimerkkejä tilanteista, joissa lapset ovat saaneet haastaa itseään ja voittaa epäluulojaan. Kolme haastatelluista mainitsi likaa inhoavat lapset, jotka kuitenkin pystyivät olemaan toiminnan ajan koiran kuolastamien käsiensä kanssa rennosti.

Neljä haastateltavaa taas kuvaili tilannetta, jossa lapsi oli arastellut isoa koiraa, mutta voittanut pelkonsa ja uskaltanut toimia koiran kanssa yhteistyössä. Kaikki haastateltavat kuvailivat koira-avusteisen toiminnan mahdollistavan lapsen olla aktiivinen halutessaan.

Lapsihan siinä saa toki olla aktiivinen. Riippuu kyllä koirasta ja lapsesta, että kumpi on aktiivisempi. Mutta usein ne lapset kyllä aika äkkiä aktivoituu ja jopa kinailee, että kuka saa seuravaksi tehä. H6

7 YHTEENVETO

Tunne-elämään liittyen tulokset kuvasivat kosketuksen, silittämisen ja hoivaamisen aiheuttamaa hyvää oloa. Sjöroos (2010, 96) kertookin rakastavan kosketuksen tuottavan mielihyvähormoneja ja lisäävän oksitosiinia elimistöömme. Haastateltavat kuvasivat koiran olevan juuri lasta varten ja osoittavan hyväksyvänsä lapsen sellaisena kuin hän on. Tunne-elämän tärkeänä tekijänä painotetaankin hyväksyntää ja rakastettuna olemisen tunnetta. Nämä ovat hyvän elämän ja arjen lähtökohtia. (Kyrönlampi-Kylmänen 2010, 150.)

Haastateltavat kertoivat koiran pystyvän kehittämään lapsen empatiaa ja myötätuntoa. Empatia on tärkeä taito arkielämässä, koska sen avulla saadaan toinen tuntemaan itsensä tärkeäksi ja siten itsekkin saadaan siitä mielihyvää. (Sjöroos 2010, 24-25.) Northwesternin yliopiston tutkimuksessa todettiin, että koira herättää enemmän empatian tunteita ihmisessä kuin toinen ihminen (Helsingin Sanomat 2013).

Sosiaalisia taitoja koettiin koiran pystyvän opettamaan lapselle. Sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutuksen opettelu onkin tärkeää. Sosiaaliset taidot saadaan nimeen omaan oppimalla niitä. (Keltikangas-Järvinen 2012, 12, 49.) Pössi & Pössi (2011) toteavat opinnäytetyössään koira-avusteisen terapian pystyvän myös lisäämään autistisen lapsen vuorovaikutusta koiraan sekä läsnä oleviin ihmisiin.

Koiraa tavatessaan lapsi voi harjoitella miten toista kohdellaan kunnioittavasti, miten lähestytään ja ollaan lähellä, ja mitä ystävyys ja toisen auttaminen merkitsee. Keltikangas-Järvinen (2012, 55-57) kertoo teoksessaan lasten itsekontrollin oppimisesta. Lapsi oppii ymmärtämään, että luopumalla omista haluistaan, saa vastineeksi iloa toisen tyytyväisyydestä.

Haastatteluissa keskusteltiin lapsen saamasta palautteesta koiralta. Lapsi osaa tulkita myös sanatonta viestintää ja on erittäin vastaanottavainen saadessaan palautetta. Näin hän helposti muokkaa toimintaansa saadessaan positiivisella

tavalla palautetta myös epätoivotusta käytöksestä. (Jarasto & Sinervo 1997, 138-140.)

Leikki on haastateltavien mukaan mahdollista liittää vahvasti koira-avusteiseen toimintaan. Kyrönlampi-Kylmänen (2010, 151) pitääkin leikkiä hyvän elämän lähtökohtana. Leikkivä lapsi kasvaa tasapainoiseksi aikuiseksi sekä osaa vaalia omaa ja muiden hyvinvointia.

Haastateltavat toivat esille huomioivansa lapsen kehitystason toiminnassaan. Lapsen kehitystason huomioiminen varmistaakin ettei lapselle aseteta liian vaikeita suoritusodotuksia. Näin myös varjellaan häntä vaikuttamasta negatiivisesti omaan itsetuntoonsa ja suorituksiinsa. (Keltikangas-Järvinen 1994, 38-39.)

Itsetunto on Keltikangas-Järvisen (1994, 17-18) teoksen mukaan tunnetta omasta arvostaan ja itsensä pitämistä arvokkaana. Haastateltavat toivat erittäin vahvasti esiin tunnetta, jonka koira antaa lapselle huomioidessaan tämän.

Elämyksistä koira-avusteinen toiminta tarjoaa ainakin onnistumisen kokemuksia. Lapsi huomaa onnistuvansa erilaisissa suorituksissa ja näin lapsen suoritusitsetunto kehittyy. (Keltikangas-Järvinen 1994, 132.) Alvari & Ranta (2011) toteuttivat opinnäytetyönsä toimintatutkimuksena ja tulokset osoittivat, että koiralla oli positiivisia vaikutuksia perhetyön asiakkaiden itsetuntoon.

Itsensä toteuttaminen ja osallisuus toteutuu, kun lapset saavat itse ideoida toiminnan sisältöä. Lasten osallisuus lähteekin vuorovaikutustilanteista, joissa lapset kokevat tulleen kuulluiksi ja heidän toiveensa ja mielipiteensä on otettu huomioon (Turja 2011, 47).

Jaraston & Sinervon (1997, 22) mielestä tärkeintä onkin antaa lapselle tietoa ja mahdollisuuksia kokeilla eri asioita. Kyselemällä ja oppimalla lapsi jäsentää maailmaa. Toiminnan aikana lapset oppivat erilaisia asioita ja saavat tietoa. Tietoa he saavat esimerkiksi koirista, niiden hoitamisesta, käyttäytymisestä ja kouluttamisesta.

Lapsi saa olla aktiivinen toiminnassa. Koira aktivoituu itsekin lapsen aktiivisen toiminnan mukaan ja näin palkitsee lasta tämän aktiivisuudesta. Arajärven (1990, 19) teoksessa kerrotaan pienen lapsen saavan suurimman tyydytyksensä juuri aktiivisesta suorittamisesta ja oppimisesta.

Koira-avusteisella toiminnalla voidaan tukea lapsen tunne-elämän taitoja sekä antaa lapselle erilaisia tunnekokemuksia toiminnan aikana. Kokemukset liittyvät erittäin vahvasti varhaiskasvatusikäisen lapsen hyvinvointiin ja tarpeeseen olla hyväksyty.

Koira-avusteisella toiminnalla voidaan myös mahdollistaa sosiaalisten taitojen opettelu, jotka lisäävät lapsen hyvinvoinnin tunnetta. Myös leikki pystytään yhdistämään koira-avusteiseen toimintaan. Varhaiskasvatusikäiselle lapselle leikeistä saatavat kokemukset, etenkin itsensä toteuttaminen ja osallisuuden tunne, ovat avainasemassa luomassa lapsen hyvinvointia.

Aktiivisuus ja uuden oppiminen lisäävät varhaiskasvatusikäisen lapsen hyvän olon tunnetta ja näin myös hyvinvointia. Itsetunnolla on suuri vaikutus lapsen käsitykseen itsestään ja näin myös hänen hyvinolon tunteeseen. Koira-avusteisella toiminnalla pystytään tukemaan varhaiskasvatusikäisen lapsen suotuisaa itsetunnon kehitystä.

Yhteenvedon voidaan tulosten pohjalta todeta, että koira-avusteisella toiminnalla pystytään vastaamaan varhaiskasvatusikäisen lapsen tärkeimpiin tarpeisiin. Koira-avusteinen toiminta tukee varhaiskasvatusikäisen lapsen hyvinvointia.

8 POHDINTOJA

8.1 Tutkimuksen luotettavuus

Koska haastateltavat olivat kaikki ihmisiä, joilla voidaan lähtökohtaisesti olettaa olevan positiivinen käsitys koira-avusteisesta toiminnasta, vaati myös tutkimustulosten luotettavuus tarkempaa tarkastelua.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa tarvitaan tietoja ja perusteluja tutkimuksen etenemisestä ja tutkijan tekemistä valinnoista. Aineiston merkittävyydelle ja riittävydelle asetetaan arvoa. Aineiston kattavuutta voidaan mitata saturaatiolla. Saturaatio on tapahtunut, kun lisäaineiston kerääminen ei tuota uutta tietoa. Samoin analyysin kattavuus on otettava huomioon, eli tulkintoja ei tehdä satunnaisista poiminnoista aineistosta. (Eskola & Suoranta 1998, 63,214-216.)

Olenkin raportissani kuvannut kaikki tutkimuksen eri vaiheet ja tehdyt valinnat perusteluineen. Aineistoa analysoidessani ei ilmaantunut ristiriitaista tietoa eri haastateltavien osuuksissa. Raporttiin olen valinnut tarkasti esiin tuomani teemat ja niihin liittyvät tulokset.

Raportoin hyvinvoinnin kannalta tärkeistä teemoista ja tuloksista, jotka tulivat esiin useamman haastateltavan kohdalla tai useampaan kertaan aineistossa. Aineistoa voidaan pitää kattavana, koska tietyt samat havainnot alkoivat tulla esiin haastatteluisissa eikä uusia havaintoja enää juurikaan tullut. Aineisto vastasi tutkimusongelmaan.

Itse pohdin etukäteen valitsemaani aihetta ja sen vaikutusta tutkimuksen luotettavuuteen. Koska koira-avusteinen toiminta on pitkälti vapaaehtoistoimintaa, on sitä toteuttavilla ihmisillä oltava siitä positiivinen kuva ja käsitys sen kannattavuudesta. Myös itselläni oli kokemusta koira-avusteisesta toiminnasta ja näin myös aiheesta vahvoja ennakko-oletuksia. Pohdinkin miten saan nämä kyseiset asiat olemaan vaikuttamatta tutkimuksen kulkuun ja tuloksiin.

Saadakseni haastatteluissa esiin myös mahdollisia negatiivisia asioita, loin haastattelun kysymykset myös sitä ajatellen ja vastaamaan myös tähän asiaan. Raportoin myös negatiivisiksi liitetystä tuntemuksista, joita haastateltavat toivat esiin lapsilla esiintyvän toiminnan aikana. Kuitenkin tutkimuksessa negatiivisina pidetyt asiat olivat myös toiselta näkökannalta positiivisia lapsen kehityksen kannalta. Koska itse tiedostin koko tutkimuksen teon ajan oman ennakkoletukseni, pystyin pitämään sen vaikuttamattomana tutkimuksen toteutukseen.

Tuomi & Sarajärvi (2009, 140-141) arvioivat tutkimuksen luotettavuutta myös tutkijan sitoutumisella, aineiston keruun ja analyysin onnistumisella sekä tutkimuksen raportoinnilla. Itse olin erittäin sitoutunut tämän tutkimuksen tekemiseen ja olen toteuttanut sen vaihe vaiheelta huolellisesti.

Aineisto on kerätty henkilöiltä, joilla on vahva kokemus koira-avusteisesta toiminnasta. Aineiston analyysi tapahtui huolellisesti ja harkiten. Aineistolla saatiin kaikki tarvittavat vastaukset tutkimuskysymyksiin. Tutkimuksesta raportoidessa on pyritty kirjoittamaan kaikki oleelliset käsitteet auki, perustelemaan tarkasti valinnat ja vaiheet tutkimuksen aikana sekä raportoimaan tuloksista tarkasti.

8.2 Tutkimuksen eettisyys

Eettisesti pyrin toimimaan koko tutkimuksen ajan oikein. Haastattelujen nauhoitukseen oli lupa jokaiselta haastateltavalta. Heidän antamia tietoja ei ole käytetty väärin eikä julkistettu ilman heidän lupaansa. Haastatteluissa tuli esiin myös muutamia asioita, joita haastateltavat eivät halunneet julkaistaviksi. Nämä olivat asiakasryhmiä ja -paikkoja tai yksityiskohtaista tietoa lapsista, joiden kanssa haastateltavat olivat toimineet. Kyseiset tiedot olen jättänyt mainitsematta raportissani. Grönforsin (1985, 201) mukaan ei tulisikaan julkaista tietoja, joita haastateltava ei halua julkaistavaksi tutkimusta tehdessä.

Haastateltavien henkilöllisyyksiä ei tuoda julki raportissani eikä heitä voi siitä tunnistaa. Suorannan & Eskolan (1998, 57) mukaan yksi tutkimuksen tärkeimmistä käsitteistä onkin anonymiteetti. Tietoja julkistettaessa tulee

huolehtia luottamuksellisuuden säilymisestä ja anonyymiteetin suojasta. Myös opinnäytetyössäni oleviin kuviin on kaikkiin saatu julkaisulupa.

Tutkimusta tehdessä eettisyys liittyy myös haastateltavien kohteluun tutkijan taholta. Jokaista haastateltavaa tulee kohdella oikeudenmukaisesti ja moraalisesti hyväksyttävästi. (Suoranta & Eskola 1998, 53-56.) Haastattelu tehdessäni olen kohdellut haastateltavia kunnioittavasti eikä heille ole koitunut mitään vahinkoa tutkimuksestani. Jokainen haastateltava oli tietoinen, että haastattelut olivat vapaaehtoisia. Haastateltavia ei ole johdateltu vastauksissaan haastattelutilanteissa.

8.3 Jatkotutkimusideat

Jatkossa olisi hyödyllistä saada lisää tutkimuksia koira-avusteisen terapian puolelta. Koska omassa tutkimuksessani tunne-elämän ja sosiaalisten suhteiden tarpeisiin koettiin koira-avusteisen toiminnan vastaavan täysin, olisi tarvetta tarkemmalle tutkimukselle koira-avusteisen terapian puolelta liittyen kyseisiin osa-alueisiin. Tutkimuksia ja opinnäytetöitä löytyi vanhuksiin liittyen enemmän kuin lapsiin. Lapsille toteutettavasta koira-avusteisen terapian tai koira-avusteisen toiminnan hyödyistä olisi tärkeää saada vielä lisää tarkempaa tietoa.

Mielenkiintoista olisi myös saada tutkimustuloksia koiran hyödyistä masentuneisuus- tai mielenterveyshäiriöiden hoidossa. Tästä aiheesta keskustellaan paljon ja painavia kannanottoja on noussut esiin, mutta tutkimustuloksia aiheesta löytyy vielä niukasti.

LÄHTEET

- Aho, P. 1999. Haasteet ja asiantuntijuus sosiaalialan työssä. Helsinki: WSOY.
- Airaksinen, T. 2009. Parasta kaikille. Helsinki: WSOY.
- Airaksinen, T. 2006. Onnellisuuden opas. Helsinki: WSOY.
- Alvari, A. & Ranta, H. 2011. Haukku parantaa haavat. Koira-avusteinen työskentely perhetyön menetelmänä. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu.
- Arajärvi, T. 1990. Tasapainoinen lapsuus. Helsinki: WSOY.
- Arajärvi, T. 1999. Hyvä lapsuus. Helsinki: Ajatus Osakeyhtiö.
- Arajärvi, P. 2003. Paremmintyhteiskunta. Vammala: Vammalan kirjapaino.
- Allardt, E. 1980. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Helsinki: WSOY.
- Bailey, G. 2002. Mitä koirani ajattelee? Helsinki: Tammi.
- Coren, S. 1995. Koirien älykyys. Helsinki: WSOY.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Helsinki: Vastapaino.
- Fogle, B. 2010. Koirat. Helsinki: Read me.
- Grace, U-M. 2010. Wellness –hyvän olon kirja. Helsinki: Tammi.
- Grönfors, M. 1985. Kvalitatiiviset kenttätömenetelmät. Helsinki: WSOY.
- Helenius, A. & Korhonen, R. 2011. Leikistä kieleen. Teoksessa (toim.) Nurmilaakso, M. & Välimäki, A-L. Lapsi ja kieli. Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Höök, I. 2011. Better care with a caredog. Väinge: Utomhuset Hälsohuset Förlag A.
- Jarasto P. & Sinervo, N. 1997. Alle kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: Gummerus.
- Järventie, I. 2001. Lapset muutosten maailmassa. Teoksessa (toim.) Sulku, S. & Aromaa, J. Kohtaamispaikkana lapsuus. Helsinki: Edita. s.36-44.
- Kaaro, J. 2013. Tutkimus: Koirat herättävät enemmän empatiaa kuin ihminen. www.hs.fi/tiede/a1376704415989
- Kalliala, M. 2012. Lapsuus hoidossa? Helsinki: Gaudeamus.
- Kananoja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. 2011. Sosiaalityön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Kanninen, K. & Sigfrids, A. 2012. Tunne minut! Jyväskylä: PS-kustannus.

- Keltikangas-Järvinen, L. 1994. Hyvä itsetunto. Helsinki: WSOY.
- Keltikangas-Järvinen, L. 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. Helsinki: WSOY.
- Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä Ry. 2013. Viitattu 5.5.2013.
www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi
- Kyrönlampi-Kylmänen, T. 2010. Lapsen hyvä arki. Helsinki: Kirjapaja.
- McConnell, P. 2004. Hihnan toisessa päässä. Helsinki: Tammi.
- Munter, H. 2000. Minä muiden kanssa: Minuuden synty. Teoksessa (toim.) Lyytinen, P., Korhokangas, M. & Lyytinen, H. Näkökulmia kehityspsykologiaan. Helsinki: WSOY. s. 66-87.
- Pet Partners 2013: Animal-assisted Activities/Therapy 101. Viitattu 5.5.2013.
www.petpartners.org/aaa-information
- Pääkaupunkiseudun sveitsinpaimenkoirat. 2013: Hali-Bernit. Viitattu 5.5.2013.
http://paakaupunkiseudunsveitsinpaimenkoirat.com/?page_id=22
- Pössi, E. & Pössi, J. 2011. Autistisen lapsen vuorovaikutuksen tukeminen koira-avusteisesti. Opinnäytetyö. Toimintaterapian koulutusohjelma. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Rantala, I. 2007. Laadullisen aineiston analyysi tietokoneella. Teoksessa (toim.) Aaltola, J. & Valli, R. Ikknoita tutkimusmetodeihin II. Jyväskylä: PS-kustannus. s.106-126.
- Ruoppila, I. 2000. Lapsuus. Teoksessa (toim.) Lyytinen, P., Korhokangas, M. & Lyytinen, H. Näkökulmia kehityspsykologiaan. Helsinki: WSOY. s. 29-40.
- Sinkkonen, J. 2001. Lapsen puolesta. Helsinki: WSOY.
- Sulku, S. 2001. Seikkailu lapsen maailmassa. Teoksessa (toim.) Sulku, S. & Aromaa, J. Kohtaamispaikkana lapsuus. Helsinki: Edita. s.21-29.
- Suomen Karva-Kaverit. 2013. Viitattu 6.5.2013. <http://suomenkarvakaverit.fi/>
- Suomen Kennelliitto. 2013: Mitä on kaverikoira? Viitattu 5.5.2013.
www.kennelliitto.fi/fi/koira/kaverikoira/
- Sjöroos, M. 2010. Myötätunto. Ole läsnä, elä mukana. Helsinki: Minerva Kustannus.
- Tamminen, T. 2001. Lapsi-foorumine haaste. Teoksessa (toim.) Sulku, S. & Aromaa, J. Kohtaamispaikkana lapsuus. Helsinki: Edita. s.13-15.
- Tuomaala, E. 2013: Mitä hyvinvointi on? Vahvistamo. Viitattu 18.5.2013
www.vahvistamo.fi/vahvistamo/hyvinvointi/miten_voit/mita_hyvinvointi_on
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus & sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Turja, L. & Hujala, E. 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vilen, M.; Vilhune, R.; Vartiainen, J.; Siven, T.; Neuvonen, S. & Kurvinen, A. 2006. Lapsuus-erityinen elämänvaihe. Helsinki: WSOY.

Haastattelun teemarunko apukysymyksineen

1. Mitä koira-avusteinen toiminta on käytännössä toiminnassasi?

- Millaisille ryhmille/asiakkaille?

- Kuinka usein, kesto?

- Miten koira osallistuu? Mitä tehdään?

2. Miten leikki linkittyy koira-avusteiseen toimintaan?

- Onko toiminnassa leikinomaisuutta?

- Mitä yhteistä on koira-avusteisella toiminnalla ja leikillä?

- Vaikuttaako lapsen leikkitaidot/ikätaaso toimintaan? Miten?

- Ottavatko lapset erilaisia rooleja toiminnan aikana?

3. Miten koira-avusteinen toiminta vastaa tunne-elämän tarpeisiin?

- Miten lapsen turvallisuus otetaan huomioon?

- Mitä tunteita lapselle voi toiminnan aikana tulla? Miksi?

- Mikä voi tehdä kokemuksesta lapselle epämiellyttävän?

4. Kuinka aktiivinen lapsi on toiminnan aikana?

- Entä koira?

- Millaista (uutta) tietoa lapsi saa toiminnan aikana?

- Mitä lapsi voi oppia koiralta toiminnan aikana?

- Kuinka rutiininomaista toiminta on? Spontaanisuus?

- Miten eri tavoin lapsi ilmaisee itseään toiminnan aikana?

5. Millaista on kontakti (ja suhde) koiran ja lapsen välillä?

- Miten lapsen ja koiran käyttäytyminen sosiaalisessa tilanteessa eroaa toisistaan?

- Miten kuvailisit yhteistyön liittyvän koira-avusteiseen toimintaan?

- Kuinka paljon lapsi saa vaikuttaa toiminnan sisältöön tai etenemiseen?

- Pystytäänkö lapsen mielenkiinnon kohteet huomioimaan toiminnassa? Miten?

- Antaako koira palautetta lapselle?

- Voiko lapsi harjoitella sosiaalisissa tilanteissa tarvittavia taitoja koiran kanssa?

6. Miten yrität tukea toiminnan aikana lapsen itsetuntoa? Miten itsetunto näkyy toiminnassa?

- Oletko pitkäkestoisen toiminnan aikana huomannut muutoksia lapsen käyttäytymisessä?

- Millaisissa tilanteissa toiminnassa lapsi kokee epäonnistuvansa?

- Mistä tilanteista lapsi saa positiivista palautetta ja miten?

Sähköposti haastateltaville ennen haastattelua

Hei,

kiitos että lupauduit haastateltavakseni opinnäytetyötäni varten. Haastattelun aiheena on koira-avusteisen toiminnan vaikutus varhaiskasvatusikäisen lapsen hyvinvointiin. Haastattelu on teemahaastattelu, jonka kysymykset liittyvät tiettyihin teemoihin koskien lapsen hyvinvointia. Haastattelun teemarunko löytyy kirjeen lopusta, mikäli haluat siihen etukäteen tutustua. Haastattelujen pohjalta kasaan materiaalin, josta poimin yhtäläisyyksiä haastateltavien kokemuksista ja lisäksi vertailen kokemuksianne alan kirjallisuustietoon. Kenenkään haastatteluja ei siis julkaista sellaisenaan. Henkilöllisyyttäsi ei myöskään mainita opinnäytetyössä. Sinulla on mahdollisuus nähdä haastatteluun liittyvät kappaleet opinnäytetyöstäni ennen niiden julkaisua. Mikäli sinulla on kysyttävää ennen haastattelua tai sen jälkeen, otathan yhteyttä!

Kiitos jo etukäteen,

Johanna Järvinen

p.0400-903051

johanna.jarvinen@salo.fi

Teemat:

- 1.Mitä koira-avusteinen toiminta on käytännössä toiminnassasi?
- 2.Miten leikki linkittyy koira-avusteiseen toimintaan?
- 3.Miten koira-avusteinen toiminta vastaa tunne-elämän tarpeisiin?
- 4.Kuinka aktiivinen lapsi on toiminnan aikana?
- 5.Millaista on kontakti (ja suhde) koiran ja lapsen välillä?
- 6.Miten yrität tukea toiminnan aikana lapsen itsetuntoa?